

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom” voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Het forum op het eerste gildecongres te Goirle op 3 november 1979; van links naar rechts: Jhr. Ir. L. van Nispen tot Sevenaer, Dr. E. van Autenboer, Dr. J. B. Verbesselt, Karel Vermeeren en geheel rechts Prof. Dr. H. van den Eerenbeemt.

(foto Persburo van Eyndhoven, Tilburg)

VAN DE REDACTIE:

De redactie wenst alle abonnees een Zalig Kerstfeest en een Gezegend Nieuwjaar.
Alle copie voor het volgend nummer dient voor 15 februari bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

In Memoriam

Op 17 oktober 1979
overleed onze Gildezuster

Yvonne Verschooren
GILDEKONINGIN 1979
HEROPRICHTSTER
OUDERMAN
ORDE VAN ST.-JORIS
ORDE VAN DE PAPEGAAI

De Gilderouwdienst, heeft plaats gevonden op
ZATERDAG 24 NOVEMBER 1979, in de Kapel St.-
Jozef Werkman, te Merksem.

VRAGENRUBRIEK:

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Abonnementen „De Gildetrom” voor het jaar 1980.

In verband met de steeds stijgende kosten zijn wij genoodzaakt de particuliere abonnementen in 1980 te stellen op f 10,- ; de abonnementen die collectief via de gilden worden bezorgd zullen bedragen f 6,- plus eventuele verzendingskosten.

Half November overleed geheel onverwacht de derde Europa-Schutterskoning **Gunther Halfmann**, van de schutterij St. Sebastianus te Duisburg. In mei 1979 behaalde hij zijn hoge titel. De Gilderouwdienst vond plaats op 17 november j.l. Van harte betuigen wij zijn familie en zijn schutterij ons medeleven.

Internationaal treffen Salzburg (Oostenrijk)

**Van 2 tot en
met 4 mei 1980**

De Stadsschutterij en Gilde „Pater Haspinger” nodigt U daartoe uit. Het doel van deze manifestatie is, alle Europese Schutters in hun veelvoud aan rijke tradities in Salzburg samen te brengen, om daardoor de eenheid en saamhorigheid van de Europese Schuttersbeweging te demonstreren.
Salzburg, de stad der Haspinger-schutterij zal zich drie dagen lang als centrum van het Europese Schutterswezen presenteren en wil een goede gastheer zijn.

Voorlopig Programma:

Vrijdag 2 mei: Tegen de avond plechtigheid bij het Haspinger-gedenkteken in het slot Mirabell.
Aansluitend traditionele Schutterstaptoe.

Daarna begroetingsavond in de feesthal.
Zaterdag 3 mei: Namiddag grote Schuttersoptocht door de stad met défilé voor de autoriteiten.
In de feesthal Oostenrijkse Folkloreavond.
Zondag 4 mei: Plechtige Schuttersmis in de Dom.
Verder geeft het programma aan dat Dr. Theo Reintgens, Vice-President van de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden, een interessant referaat zal houden. Ook bestaat er natuurlijk gelegenheid om de stad te bezichtigen. In samenwerking met het Stadtverkehrsburo Salzburg wordt er gezorgd voor prijsgunstige kwartieren.
De officiële uitnodiging komt begin 1980 waarbij dan tevens het uitgebreide programma wordt medege-deeld.

Om dit programma toegestuurd te krijgen kunt U thans reeds inlichtingen verkrijgen bij de heer Ch. van Veenendaal, Postfach 17, A 5024 SALZBURG Oostenr. U kunt Uw verzoek in het Nederlands schrijven!

„DE GILDETRUM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: Fr. Roijers, Bomanshof 55, 5611 NK Eindhoven, tel. 040-110945

voor Het Land van Cuijk:

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 7,50 per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

GILDE-AGENDA 1980

2-4 mei Internationaal Treffen Salzburg (Oostenrijk). 1 juni Kringdag Kring Maasland te Haarsteeg bij Sint-Ambrosiusgilde. 15 juni Kringdag Kwartier van Oirschot te Middelbeers bij Gilde Sint Joris en Sint Sebastiaan. 29 juni Vrije-Kringdag Land v. Cuijk te Overloon bij Gilde Sint Theobaldus	10 aug. Kringdag Kring Peelland te Someren bij Gilde Sint Joris. 24 aug. Landjuweel Oirschot van de Noordbrabantse Federatie te organiseren door de vier Oirschotse gilden. 14 sept. Vrij Gildefeest te Deurne bij Gilde Sint Antonius. 21 sept. Liefdadigheidsfeestijn Gilde St. Joris Hogeloon.

Federatie-Nieuws

Een viervoudig gilde-jubileum groots gevierd.

Op zaterdag 20 oktober 1979 herdacht **Math. E.M. van der Voort** zijn 25-jarig lidmaatschap van het Sint-Jorisgilde te Stratum, 25 jaar lid van de Overheid van dat gilde, 25 jaar secretaris van de Bond van Schuttersgilden Kring Kempenland, 25 jaar lid van het bestuur van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, waarvan hij nu ook ongeveer 12 1/2 jaar secretaris is.

Om 18.30 uur was de samenkomst van gildebroeders, -zusters en genodigden in het Schuttersgilden-centrum in Eindhoven. Bij aankomst van de jubilaris, zijn echtgenote en kinderen werd een vendelgroet gebracht door de vendeliers van de Eindhovense gilden.

Namens het gilde werd een welkomstwoord gericht aan de jubilaris, zijn echtgenote en alle aanwezigen, een woord van dank aan de heer Van der Voort voor de geweldige inzet en vriendschap ondervonden in achter ons liggende jaren en hem het herinneringschild van het eigen gilde opgespeld.

Een spontane en druk bezochte receptie met veel sprekers volgde. Behalve door de voorzitter van Kring Kempenland en de voorzitter van de Noordbrabantse Federatie werd het woord gevoerd door vertegenwoordigers van andere gildeorganisaties uit binnen- en buitenland. Tevens werd de jubilaris toegesproken door Ere-Dekens van het gilde en een der wethouders van de gemeente Eindhoven. Aan

de heer Van der Voort werden diverse gilde-onderscheidingen verleend en een pauselijke onderscheiding. Ook werd hij overstelpd met cadeaux, waaronder een van het Kringbestuur, een van de Eindhovense gilden en een van het gemeentebestuur van Eindhoven.

Onder genot van een drankje en verzorging van de inwendige mens is de avond verder doorgebracht met een gezellig samenzijn.

Klokke twaalf werd er „Lang zullen ze leven“ gezongen voor 2 jarige gildebroeders, waaronder de jubilaris, hetwelk een waardig besluit vormde voor de steervolle avond.

Congres Brabantse en Belgische Gilden in Goirle 3 nov. 1979.

Een voortreffelijk overzicht van het congres verscheen in de Brabantse Persbladen van 6 november 1979. Wij ontleenen daaraan het volgende verslag.

GILDEWEZEN IS SPRINGLEVEND

Het gildencongres van Brabantse en Belgische gilden, dat in Goirle werd gehouden, heeft vanuit de commissies zoveel diepgravende vragen opgeleverd, dat deze de stof kunnen worden voor meerdere volgende congressen. Dat er zoveel

vragen leven, vindt het congresforum een bewijs, dat het gildewezen springlevend is.

Het forum werd gevormd door voorzitter Karel Vermeeren (oud-voorzitter Kring Kempenland), dr. Eug. van Autenboer uit Turnhout (opperhoofdman van de Kempische Gilden in de provincie Antwerpen), dr. J. Verbesselt (opperhoofdman van de Vlaams-Brabantse Gilden), jhr. L. van Nispen tot Sevenaer (voorzitter van de Federatie Noordbrabantse schuttersgilden) en prof. H. van den Eerenbeemt uit Tilburg. Bisschop J. Bluysen van Den Bosch zou ook deel hebben uitgemaakt van het forum, maar hem is voor enkele weken absolute rust voorgeschreven, zodat hij het congres niet kon bijwonen.

In de morgenuren werd door de heer Van Autenboer een lezing gehouden over „De historische binding, de samenwerking in het verleden en de noodzaak van samenwerking in deze tijd”, en door de heer Verbesselt werd gesproken over „Prijzenjacht of verbroedering de inhoud van gildefeesten?” De lezing van bisschop Bluysen over „De eigentijdse schutstaak der gilden vanuit hun historisch verleden”, werd door de heer Van Autenboer in de zijne verwerkt.

Tweemaal kwamen de gildebroeders en -zusters, verdeeld over elf commissies, daarna bijeen om over de onderwerpen van de lezingen te discussiëren en vragen voor het forum op te stellen.

De commissies produceerden gemiddeld acht vragen per groep. Het forum had voor gezamenlijk bescheid voor de beantwoording hiervan slechts een half uur ter beschikking, zodat het de beantwoording geheel moest laten afweten, hetgeen zeer betreurd werd. Forumvoorzitter Vermeeren zei dan ook tot de plenaire slotvergadering: „het forum zou aan drie dagen nog tekort komen om alles goed te bestuderen. Het zijn zoveel vragen, dat wij nu geen bevredigend antwoord op alles kunnen geven. Wie zijn wij ook, dat wij op zo belangrijke vragen het antwoord zouden kunnen geven? Ook vanuit de gilden is de roep om meer congressen naar voren gekomen. Bij een volgend congres zouden wellicht de belangrijkste vragen vooraf in commissies behandeld moeten worden. Op de gildefeesten lijdt de verbroedering dikwijls onder de organisatorische rompslomp: dit zou wellicht het onderwerp kunnen zijn voor het volgende congres.”

Aansluitend daaraan zouden ook de vele ideeën over de prijzen bij wedstrijden en de vraag „moet een gilde, dat een feest organiseert daaraan verdienen?” behandeld kunnen worden.

Hele belangrijke vragen, die een studie op zich zouden vereisen, noemde de heer Vermeeren die over de houding van de gilden tegenover echtscheiding van gildebroeders en -zusters, het al of niet nakomen der kerkelijke plichten, het toelaten tot de gilden van niet-katholieke christenen.

De forumleden waren het erover eens, dat uit het congres was gebleken, dat de gilden meer naar wezenlijke waarden zoeken dan naar vormen en dat

dit van groot belang is voor de verdere ontwikkeling van de gilden in deze contreien.

Verbroedering

Voorzitter Vermeeren vond, dat het congres ook zeer goed voldaan heeft aan de broederschap (die de gilden met „trouw en dienstbaarheid” als grondslag heeft, red.). „Bij andere gildenbijeenkomsten, zoals wedstrijden, ontmoet men elkaar dikwijls pas bij de uitslagen. Hier hebben wij aan elkaar veel vragen gesteld en is de basis gelegd voor veel nieuwe contacten.” Hij waarschuwde ertegen elkaar bij de contacten te willen beleren: „Het gaat erom naar elkaar te kijken, elkaar te begrijpen en te waarderen. De autonomie van de gilden staat altijd voorop. Begin de verbroedering vooral in het eigen gilde: dat zal anderen inspireren. Begin dan met gilden waartoe u zich speciaal voelt aangetrokken.” Prof. Van den Eerenbeemt voegde daar nog aan toe: „Er is door de welvaart een grote vervreemding ontstaan. Het is de grote opgave voor de gilden om ieders „broeders- en zustershoeder” te zijn. Broederschap zonder warmte is er niet.”

De gilden krijgen nog alle gelegenheid de resultaten van het congres en de opgeworpen vragen nader te bestuderen. Zoals de Stichting Cultureel Contact al toegezegd had, zullen alle gilden het besprokene zwart op wit thuis krijgen.

Op het congres (dat werd gehouden op initiatief van het Goirlese gewerengilde Sint Mauritius) waren 238 gildebroeders en -zusters uit Brabant en België aanwezig. Vanwege de vele uniformen was dit een kleurrijk gezicht: de kleding varieerde van deftig zwart met steekhoed via kleurige tunieken tot boerenkielen met bijbehorende petten. Het meest vielen op de zeer fraaie vertegenwoordigers van de „Ordre des Chevaliers de Saint Sebastien” uit Soissons, die een deel van het congres bijwoonden.

Aan het slot van het congres deelde voorzitter Ad Verheijden van de Stichting Cultureel Contact mede, dat een enquête had uitgewezen dat 211 deelnemers het congres erg goed bevallen was (één was het niet goed bevallen), 86 deelnemers wilden jaarlijks een congres, 94 om de twee jaar en 20 om de drie jaar. Op de vraag of de congressen weer in Goirle gehouden moesten worden, antwoordden 118 deelnemers met ja, terwijl 95 vonden dat ze afwisselend in België en Nederland moesten plaatsvinden.

Het congres stuurde telegrammen van genegenheid, sympathie en trouw aan koningin Juliana, koning Boudewijn en bisschop Bluysen. Zondagmorgen werd in Goirle al een danktelegram van de koningin ontvangen.

De historische binding en de noodzaak van samenwerking der Brabantse gilden.

Door Dr. E. van Autenboer

De mens is een maatschappelijk wezen: hij is geschapen om samen met zijn andere medemensen zijn levensweg te bewandelen en zijn pelgrimstocht naar de eeuwigheid te onderneemen.

Waar ook ter wereld, daar vinden wij mensen die zich groeperen om een of ander doel na te streven. Mogen wij hier niet terugdenken aan de lange evolutie die wij hebben doorgemaakt van de stam af, naar het dorp, de stad, de staat en heden ten dage de internationale en supranationale organisaties?

De duur van elke vereniging is inherent én aan de leden zelf én aan het beoogde doel: dit kan van tijdelijke en voorbijgaande aard zijn ofwel blijvend.

Wanneer we terugblikken in het verleden, dan kunnen we vaststellen dat vele verenigingen geboren werden, gegroeid zijn en meestal verdwenen zijn in de nevelen van het verleden.

De kortstondigheid van de meeste groeperingen kan toegeschreven worden aan de onstabiele menselijke natuur: zijn wisselende belangstelling, zijn licht ontvlambaar entoesiasme en zijn meewentelen met de molenwieken van de mode. Hoeveel organisaties, ontstaan in de Middeleeuwen, zijn er nu nog springlevend?

We kijken even goed om ons heen en moeten dan vaststellen dat slechts één organisatie de stormen der eeuwen heeft kunnen trotseren: onze schuttersgilden. Dit is voor alle gildebroeders een gewettigde reden om fier te zijn.

Elk denkend mens zal zich dan ook onmiddellijk de vraag stellen: waarin schuilt het geheim van deze overleving? Welk levenselixir hebben de gildebroeders gedronken om eeuwig jong te blijven?

Een gefundeerd antwoord op deze vragen kan alleen maar gevonden worden in de geschiedenis die het ware geweten van elk volk uitmaakt. Vooraleer het verleden te raadplegen weze het ons toegelaten even de aandacht te vragen voor de bronnen waaruit elke historicus moet putten. Hoe kunnen wij het vroegere gildeleven kennen? De geschiedenis steunt op ongeschreven bronnen (breuken, bogen, beelden, gildekamers, schuttershoven enz.) en geschreven documenten (privileges, reglementen of kaarten, rekeningen, resolutieboeken, ledenlijsten, enz.). Spijtig genoeg is er in de loop der tijden zeer veel verloren gegaan door brand, verwaarlozing en ... gebrek aan belangstelling, dikwijls veroorzaakt door de onkunde om het oude schrift te kunnen ontcijferen. Is hier geen taak weggelegd voor de gilden of federaties? Kunnen zij niet zorgen voor het bewaren van deze documenten? Is het zelfs niet wenselijk van al de nog bestaande documenten fotocopiees te nemen of zelf te filmen? Ook de ongeschreven bronnen zouden op deze manier aan de beurt komen. Deze foto's, fotocopiees en filmen zouden op verschillende veilige plaatsen kunnen opgeborgen worden en bewaard blijven: zij zouden tevens door de belangstellenden kunnen geraadpleegd worden. De

herinneringen aan de gilden uit het verleden zullen op deze wijze niet verloren gaan.

En nu terug naar de geschiedenis! Om het geheim van het eeuwigjonge gildeleven te doorgronden volstaat het welke motieven onze voorouders gedreven hebben om zich in gildeverband te groeperen. De algemene idee die de oprichters van een gilde inspireerde was: dienstbaarheid aan de gemeenschap op verschillende gebieden. Onze gildebroeders spanden zich in voor de verdediging van het heiligste dat zij bezaten: hun geloof en hun stoffelijke bezittingen die zij met hun noeste arbeid hadden kunnen vergaren.

Het is niet bekend wanneer de oudste gilden boven de doopvont werden gehouden omdat in de meeste gevallen de eigentijdse documenten voor altijd verdwenen zijn.

Voor zover de geschreven documenten ons kunnen inlichten, blijkt het duidelijk dat de stedelijke gilden ouder zijn dan deze van het platteland. Reeds in de 14e eeuw kunnen we hun aanwezigheid vaststellen in de steden en vrijheden van het oude hertogdom Brabant. Hun doel was de stad en vrijheid met de wapens te verdedigen en de heer op zijn krijgstochten te vergezellen. Bovendien deed de overheid veelvuldig op hen beroep om waakdiensten te verrichten, hulp te verlenen bij rampen, enz. Hun godsdienstige plichten werden nauwkeurig omschreven: vieren van hun beschermheilige, vergezellen van de processies (in de eerste plaats die van het H. Sacrament). Voerden de gilden de naam van hun patroon niet in hun schild? Werd bij de aanvaarding van een nieuwe gildebroeder niet verwacht dat hij een ernstig en eerlijk mens zou zijn die te goeder naam en faam stond? Soms bepaalt de kaart dat hij goed katholiek moest zijn en blijven en volgens zijn mogelijkheden kerken en godshuizen moest beschermen.

Van in het begin hadden de gildebroeders ook sociale verplichtingen: zij moesten het huwelijk van een gezet bijwonen en de overleden gezellen ten grave dragen.

De gezonde ontspanning werd niet vergeten: de talrijke oefenwedstrijden onder elkaar, de wedstrijden met andere gilden, de landjuwelen, de haagspelen en schietspelen waren zoveel gelegenheid om met elkaar gezellig samen te komen, te eten en soms ook nogal eens té veel te drinken.

Wanneer de militaire functie der schuttersgilden was afgezwakt door de centralisatiepogingen der vorsten, dan werd de nadruk meer en meer gelegd op de feestcultuur zonder dat aan de godsdienstige verplichtingen afbreuk gedaan werd.

Naast de stedelijke gilden die elk verschillende wapens hanteerden, voet- en kruisboog, handboog, buks of geweer, kenden de dorpen ook hun gildebroeders. In het algemeen bleven daar de gilden langer bestaan en overleefden de stormen van de revolutie en oorlogen. Zij bleven immers hardnekkig vasthouden aan hun eeuwe-

noude tradities.

Het is een vaststaand feit dat alleen de trouw aan de traditie zij het dan aangepast aan de eisen en noodwendigheden van de tijd, de enige waarborg is voor een bloeiend gildeleven.

De activiteiten van onze gilden vertonen een dubbel karakter: een uitwendig en een inwendig. De gildebroeders treden naar buiten tijdens de diverse feestelijke dagen; zij vergezellen de processies en de ommegangen, zij zijn present op alle openbare festiviteiten en vieringen, zij richten gildefeesten in waar zij in de verschillende disciplines met elkaar wedijveren. Dit alles is uiterlijk vertoon.

Daarnaast is er een ander facet van het gildeleven dat naar onze bescheiden mening van veel grotere invloed is dan de uiterlijke praal: de interne werking. Het zijn de jaarlijks weerkerende feestelijke dagen en vooral de nooit aflatende saamhorigheid en blijvend dienstbetoon onder leden. Zij zijn diep doordrongen van de betekenis van het woord broeder en zuster: dit zijn voor hen geen holklinkende woorden, maar vormen een echte realiteit.

Dat is het grote onderscheid dat er bestaat tussen een gilde en een gewone schutters- of wipmaatschappij. Deze laatste interesseert zich immers alleen maar voor de prijzenschietingen en eventueel enkele smulpartijen. Daarmee eindigt dan ook de binding onder de leden.

Onze gilden verwekken niet alleen een saamhorigheidsgevoel onder de aangesloten broeders door het inrichten van schietwedstrijden, maar ook door de verplichte sociale activiteiten als bijwonen van lijkdiensten.

Niet iedereen kon lid van een gilde worden. Er werden eisen van morele aard gesteld en later ook van religieuze motivatie. Alle rechten en plichten werden plechtig bekrachtigd door het afleggen van de eed. Deze handeling had voor onze voorouders niet slechts een symbolische betekenis, maar betekende voor hen het onderschrijven van een onverbreekelijke verbintenis.

Is het mogelijk in onze moderne tijd deze eeuwenoude traditie te handhaven om het voortbestaan van het gildewezen te verzekeren?

Het is eenieder niet ontgaan dat de maatschappij van de 20e eeuw zeer snel evolueert: niet alleen de uiterlijke levensvoorwaarden worden gewijzigd, maar ook de mentaliteit van vele mensen ondergaat een gevoelige evolutie, om niet te zeggen een revolutie. De morele gevolgen van de twee wereldoorlogen en de oververzadiging van de welvaartstaat doen een grote massa stuurloos rondzwerven want het ontbreekt hen aan stevige grondvesten voor het leven. De wereld ondergaat, zonder het zelf bewust te willen, de invloed van een barnumpubliciteit. De mens van vandaag die zo houdt aan zijn vrijheid van denken, is meer dan ooit de slaaf van de media onder alle vorm. Hij wordt zodanig gemanipuleerd dat hij nog moeilijk onderscheid tussen goed en slecht kan maken. Vooral na de laatste wereldoorlog is de vervlakkende invloed van een inhoudloze beschaving bij vele mensen binnengeslopen. Zelfs in het gildeleven dreigt deze vervlakkings door te dringen en het vertrouwde beeld van de eeuwige gildebroeder naar de rommelkast of naar een museum te verwijzen.

Het is ons inziens verkeerd, ja totaal verwerpelijk

volksvreemde elementen in het gildewezen te laten binnensluipen. Daarom moeten wij ons rustig kunnen bezinnen over de eeuwige waarden van het gildeleven, zoals zij vervat zijn in de kaarten of reglementen van de gilden: zij vormen inderdaad de catechismus voor alle gildebroeders.

Elke gilde moet daarom beginnen met in haar eigen verleden terug te kijken en nagaan welke principes hun voorouders hebben geleid: het verleden is immers de stevige basis waarop het heden is gegrondvest en waaruit de toekomst moet groeien. De gildebroeders moeten de motieven leren kennen die het dagelijks leven van het voorgeslacht hebben beziel.

Het is gemakkelijk te verstaan dat weinig gilden tot die terugblik in staat zijn. Dat is één van de redenen waarom zij moeten samenwerken, maar dan op een verstandige manier. Het is o.i. noodzakelijk dat de gilden van een zelfde streek met elkaar in contact komen en nagaan welke punten van overeenkomst zij bezitten en ook welke verschillen.

In de 15e en 16e eeuw stonden de gilden van het oude hertogdom Brabant voortdurend met elkaar in contact. Het vormde een hoogtepunt in de geschiedenis van het gildewezen. In de volgende eeuwen vierde het individualisme hoogtij en dat betekende meteen een achteruitgang van de feestvierende gilden.

Mogen wij hier enkele voorbeelden van samenwerking onder de gilden van het hertogdom Brabant aanhalen? Een belangrijk aandeel in de geschiedenis van het gildewezen hebben de schutters van Leuven gehad. De Leuvense voetboog, handboog en de kolveniers waren de hoofdgilden voor Brabant: steeds kon men bij hen terecht indien er betwisting over een of ander punt van de kaart oprees. De hoofdgilden schonken aan vele gilden een modelkaart en gaven de toelating en ook het reglement voor landjuwelen en haagspelen.

Als inschrijvers voor het landjuweel van de voetboog, waarvan de derde wedstrijd te Turnhout in 1463 werd betwist, worden o.a. vermeld de gilden van Oisterwijk, Hoogstraten, Geel, Walem, Haacht, Dessel, Baarle, Bergeik, Diessen en Poppel.

Op de eerste wedstrijd van een nieuw landjuweel voor de voetboog verschenen te Mechelen in 1534 17 kamers: Leuven, Brussel, Antwerpen, 's-Hertogenbosch, Zoutleeuw, Nijvel, Herentals, Lier, Aarschot, Diest, Zichem, Asse, Rotselaar, Merchtem, Helmond, Hilvarenbeek, Walem, Duffel. Volgende gilden werden eveneens uitgenodigd, maar kwamen niet opdagen: Eindhoven, Breda, Bergen op Zoom, Tienen, Mol, Geel en Sint-Oedenrode.

In 1539 werd te Antwerpen de tweede wedstrijd van het landjuweel der kolveniers uitgeschreven. De volgende gilden streden om de eerste plaats: Bergen op Zoom (overwinnaar), Diest, Tienen, Herentals, Mechelen, 's-Hertogenbosch, Nijvel, Leuven, Lier, Brussel, Zoutleeuw, Geel en Mol.

Vergeet we ook niet de wedstrijd die in 1565 te Oosterhout werd gehouden: Turnhout werd overwinnaar vóór de voetbooggilden van Geel, Oisterwijk, Hilvarenbeek, Brecht, Arendonk, Mol, Mierde en Hoogstraten.

De verbondenheid der Brabantse gilden was geen ijdel woord, maar een werkelijkheid die ook op andere gebieden, zoals b.v. met de rederij-kerskamers tot uiting kwam.

De beeldenstorm (1566) werd gevolgd door de 80-jarige oorlog (1568-1648). Deze droeve periode uit ons verleden stelde een einde aan de glorieuze schuttersfeesten en daarmee aan de gelegenheden om samen te verbroederen. Sommige gilden overleefden deze tijden niet, maar andere – vooral de buks- of kolveniersgilden – werden in het leven geroepen of broederschappen werden omgetoverd tot strijdbare schuttersgilden om de gemeenschap in alle opzichten te schutten of te beschermen.

De grootse confrontaties der gilden bleven achterwege en de broeders concentreerden zich vooral op het innerlijke verenigingsleven. De innerlijke activiteiten bleven: zij hielden stand in onze gilden.

De Franse Omwenteling van 1789, de sociale moeilijkheden van de 19de eeuw en de barre tijden van de oorlogen in de 20e eeuw hebben opnieuw gilden doen verdwijnen. Er waren nochtans schuttersgilden in elke stad of dorp, soms twee, soms drie en meer. Dit was geen uitzondering!

Er waren gilden die verdwenen, maar er waren er andere die slechts in een diepe slaap werden gedompeld waaruit ze na een korte of lange tijd ontwaakten.

Elke vereniging kent immers perioden van bloei en perioden van verval, maar zij verdwijnen niet indien de band met het verleden bewaard blijft. Het is immers opmerkelijk dat vooral in de stedelijke centra waar de mentaliteit der inwoners het grondigst is gewijzigd, de meeste gilden in stilte zijn verdwenen.

En nochtans, er is een ware behoefte aan het gildewezen. Onze 20e eeuw waarin materialisme, oppervlakkigheid en onverschilligheid hoogtij vieren, kent in Noord-Brabant en in de Kempen een ongewone heropleving. Dit verschijnsel is niet, zoals menig toeschouwer zou kunnen veronderstellen, toe te schrijven aan nostalgie of heimwee naar het verleden. Er is heel wat meer! De mens van vandaag, zeer dikwijls aan zijn lot overgelaten, hunkert met heel zijn wezen naar een houvast voor zijn leven en naar een veilige haven om zijn bestaan naar binnen te loodsen. Hij zoekt een doel waarop hij de pijlen van zijn innigste verlangens trefzeker kan naartoe sturen. Dit alles kan hem zijn gilde bie-

den. Dat is dan een nieuwe reden waarom de oude tradities dienen gehandhaafd te worden. De schuttersgilden van het hertogdom Brabant zijn steeds nauw met elkaar verbonden geweest en de vraag dient gesteld: moet deze samenwerking opnieuw worden aangewakkerd? Zullen onze Brabantse gilden niet ten onder gaan in de smeltkroes van het internationalisme en overvleugeld worden door de grote landen? Wil het gildewezen overleven, dan moet het zichzelf blijven.

De Brabanders zijn in het verleden niet al te zeer bevoordeligd geworden door de centrale overheid. Bovendien heeft het verdrag van Munster (1648) een boze grens door het land getrokken: het werd geen natuurlijke, maar een politieke scheidingslijn. Langs weerszijden van die grens leeft eenzelfde volk dat zich lotsverbonden voelt.

Het kan voor de gilden van het vroegere hertogdom Brabant alleen maar voordeel brengen indien ze elkaar beter leren kennen. Wij kunnen zoveel van elkaar leren en wij kunnen vergelijken hoe wij de dienstbaarheid aan de gemeenschap in daden moeten omzetten. Na de laatste wereldoorlog ontstond de behoefte van verbroedering tussen steden en gemeenten van verschillende landen: het is een middel om elkaar te leren begrijpen, zelfs al spreken ze een andere taal. Waarom zouden de gilden van weerszijden de grenzen niet met elkaar kunnen verbroederen: een gilde van Noord-Brabant met een gilde uit de Kempen of Vlaams-Brabant. Is dat niet de meest eenvoudige en ook meest efficiënte weg tot toenadering?

Ook hier kan Goirle als voorbeeld gesteld worden. Sinds jaren verbreedert de Sint Mauritiusgilde met de Sint Norbertusgilde van Tongerlo. Laat de aanwezige gildebroeders u maar eens rustig zeggen welk genoegen deze samenwerking verschaft. Is dit congres, gekaderd in de andere activiteiten van de Stichting Cultureel Contact, daarvan niet een sprekend bewijs?

Wie zou er nog durven twijfelen aan de noodzakelijkheid om samen te werken? De wijze waarop dit kan gebeuren zal moeten besproken worden. Voor één zaak willen wij wel waarschuwen: laten wij niet voortvarend aan het werk gaan, maar ons rustig bezinnen hoe die samenwerking op een natuurlijke wijze kan groeien.

Wanneer het edele Brabant zich zó zal weren, dan zijn wij ervan overtuigd dat het gildewezen nog vele eeuwen zal trotseren.

Oirschotse gilden slaan de handen ineen

Landjuweel in jubeljaar

OIRSCHOT – Voor de tweede keer in vrij korte tijd hebben de vier Oirschotse gilden hun krachten gebundeld. In 1976 ontdekten de geschiedvorsers van Sancta Barbara, Sint Joris, de Onze Lieve Vrouwe Broederschap en Sint Sebastiaan, dat ze samen 1976 jaar oud waren. Deze merkwaardige rol van het cijfer 1976 vormde voor de vier gilden – welke dorpskern van zo'n 8000 inwoners kan tegenwoordig nog bogen op het trotse bezit van vier actieve gilden? – voldoende

aanleiding om een groot gildefeest te organiseren, dat in alle opzichten een daverend succes werd.

Voorwaarden

Nu Oirschot aan de vooravond staat van een jubeljaar – in 1980 immers bestaat de parochie 1500 jaar en de St. Pieter in zijn huidige vorm 500 jaar –

hebben de vier gilden de handen opnieuw ineengeslagen: deze keer voor een nog groter evenement. In augustus staat Oirschot in het teken van het landjuweel: een festijn, dat aan een groot aantal voorwaarden moet voldoen om van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden het predikaat landjuweel te krijgen.

Rederijkers

Een landjuweel is volgens Van Dale een groot feest der rederijkers, waartoe de (rederijkers) kamers van een land werden uitgenodigd of een officieel erkende toneelwedstrijd, waarbij een (land)juweel als eerste prijs wordt uitgelooft. In Oirschot worden op een viertal woensdagen in juli en augustus rederijkerslandjuwelen gehouden, waarbij Brabantse schrijvers en dichters – of zij, die zich dat voelen – uit hun werk voordragen en die – naar de organisatoren hopen – worden bekroond met een klucht. Een concert op de beiaard van de St. Pieter en een concert op het prachtige Smitsorgel van deze „jubilerende” kerk vormen met de rederijkers-wedstrijden de culturele entourage, die nodig is om een gildefeest landjuweel te mogen noemen. Daarvoor is ook een feestelijke aanleiding nodig en dat was uiteraard dezelfde als waarvoor heel Oirschot volgend jaar feest viert.

Toernooiveld

Het landjuweel, waarop naar schatting 100 Brabantse gilden en vermoedelijk ook enkele gilden uit Limburg, Gelderland, België, Duitsland en Italië aanwezig zullen zijn, wordt op zondag 24 augustus gehouden. Dan zullen op een dezer dagen ingezaaid toernooiveld rond de openbare school in de Notel honderden gildebroeders bijeen zijn. Schutters, veldiers, tamboers en standaardruiters geven dan demonstraties van hun niet-geringe kunnen en worden rijkelijk beloond met prachtig gildezilver, waarvoor de Oirschotse organisatie – mede door de sterk gestegen zilverprijzen – zeker f 20.000,- zal moeten uittrekken.

Financiën

De financiën vormen in het algemeen trouwens het grootste probleem bij de organisatie van een landjuweel; vandaar ook, dat het volgend jaar vijf jaar geleden zal zijn, dat er voor het laatst een gilde-evenement op die schaal is gehouden (in Boxmeer). De Oirschotse gilden maken weinig ophef over de

financiële kant van de zaak. Ze hebben zich verenigd in een stichting en daarin zitten voldoende deskundigen om het landjuweel – ook financieel – op poten te zetten. Het verleden heeft geleerd, dat evenementen in Oirschot altijd slagen dankzij de enorme inzet van zeer velen.

Stichtingsbestuur

In het stichtingsbestuur hebben drie leden van St. Sebastiaan zitting en twee van elk der overige gilden. Voorzitter is Wim v.d. Biggelaar, vice-voorzitter J. Vogels, secretaris A. v.d. Aa, assistent-secretaris H. v. Hout, penningmeester H. v.d. Hamsvoort, leden zijn C. v. Rijen, F. v.d. Loo, A. Aarts H. v. Nunen. Drs. P. Mertens en mevr. M. Mertens-Slingerland zijn als adviseur en adviseuze aan de stichting verbonden.

Reputatie

Op het gebied van landjuwelen heeft Oirschot een reputatie op te houden, want in 1951 organiseerde gilde St. Sebastiaan het allereerste landjuweel van deze eeuw in een dorp en een gewest, die zich nog van de oorlog aan het herstellen waren. In 1963 werd er in het voor dit soort evenementen bij uitstek geschikte Oirschot opnieuw een landjuweel gehouden; deze keer georganiseerd door de Onze Lieve Vrouwe Broederschap. In 1980 krijgt Oirschot dus zijn derde landjuweel: een aantal, dat alleen maar is geëvenaard door Tilburg (1952, 1959 en 1971). Eindhoven heeft twee landjuwelen gehad (1955 en 1962), Helmond (1961), Gemert (1972) en Boxmeer (1975) elk één. Het landjuweel van volgend jaar is dus het elfde; het is ook het elfde gildefeest, dat deze eeuw in Oirschot wordt gehouden.

De landjuwelen, zoals die na de Tweede Wereldoorlog in ere zijn hersteld, zijn ontstaan in de 17de eeuw. Toen waren het grootscheepse volksfeesten, waarbij vooral die van de steden Turnhout, Brussel, Den Bosch, Antwerpen, Mechelen, Leuven en Diest lang in herinnering bleven voortleven. Het festijn, zoals het nu door de vier Oirschotse gilden wordt georganiseerd, staat onder auspiciën van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden en van één van de vijf kringen van deze federatie, Het Kwartier van Oirschot. Nog vóór het einde van dit jaar zullen alle bij de federatie aangesloten gilden worden benaderd voor deelname aan het landjuweel in het Oirschotse jubeljaar.

Waarom dansen onze gilden eigenlijk? (vervolg van blz. 46 - 47)

DE KUNSTDANS

De hofdans probeerde het zo lang mogelijk bij hofse geschieden passen te houden, waarbij heer en dame elkaar nauwelijks aanraakten, laat staan elkaar omarmden. Maar schoorvoetend werd aangepast aan de gezelschapsdans, zodat in de tijd van Lodewijk XIV een onderscheid gemaakt werd tussen hofbal en ballet, dat als kunstdans eerst op het podium, later in het theater werd opgevoerd. Deze kunstdans versterkte hoe langer hoe meer tot steriele techniek en traditie. Omstreeks onze eeuwwissel-

ling geeft o.a. Isadora Duncan de stoot tot een herleefde kunstdans: de moderne dans, zoals wij die uiteindelijk als demonstratiedans kennen in ons huidige ballet.

DE HERNIEUWDE VOLKSDANS

In het begin van onze twintigste eeuw, toen de gezelschapsdans in verval raakte en de kunstdans een nieuwe weg ging volgen, en men zag, hoe in de Romaanse en Slavische landen de volksdans nog leefde en bloeide, probeerde men in onze Germaanse landen de volksdans weer te doen herleven. (3) Zweden begon ermee, Engeland, de Nederlanden, enz. volgden. Maar men had geen nauwkeurige beschrijving van onze eigen oude middeleeuwse volksdansen meer en dus greep men terug naar de

plattelandsdansen, voor het merendeel gezelschapsdansen uit de vorige eeuw of iets vroeger, zoals de schotsen, de polka's, de mazurka's en ook de walsen, het soort gezelschapsdansen, zoals die nog tot in het begin van onze eeuw in dansschuren werd gedanst (4). Zoals hierboven uiteengezet, was hier niets oorspronkelijk Brabants bij, maar waren het allemaal uit andere landen geïmporteerde dansen.

Voor deze z.g. „hernieuwde volksdansen” hebben zich in België vooral de gilden ingespannen, maar in Nederland waren het de z.g. „Folkloristische groepen”, die zich ermee bezig hielden, terwijl de schuttersgilden er niets aan deden. Men zag er al gauw een middel in om personen naar een bepaalde organisatie toe te trekken, zodat (politieke) jongerengroepen veelvuldig naar dit middel grepen, zoals de Vrijzinnig-Christelijke Jeugdbeweging, de Arbeiders-Jeugd-Centrale (A.J.C.) en R.K. groepen. Men haalde er elementen uit heel Europa bij, zodat bepaald niet van een Nederlandse cultuur gesproken kon worden. Hetzelfde resultaat werd in België bereikt, waar de hernieuwde volksdansen werd en wordt gestimuleerd middels rijkssubsidies; de Kempische gilden verzetten zich tegen deze vreemde invloeden en probeerden zich voornamelijk te houden aan de dansen, die hun grootouders nog hebben gedanst. Maar het karakter van de volksdansen gaat helemaal verloren, als – in tegenstelling met wat onze voorouders in de dansschuren deden – het zwaartepunt verlegd wordt van de zelfwerkzaamheid voor eigen plezier naar het kijkspel (show), omdat de leden van zo'n groep de dansen demonstreren zonder de belangstelling van de omstanders zover te wekken, dat deze zelf gaan meedoen. Wat wij op gildedagen wel eens te zien krijgen, is dus geen volksdansen, maar een kijkspel, een ingestudeerde showdans te vergelijken met wat de dansmeisjes en -jongens ons in een revue bieden.

CONCLUSIE

De conclusie van het voorgaande kan alleen zijn: de ons op gildedagen getoonde dansen zijn géén Brabantse volksdansen, zijn géén gildedansen; ze hebben niets te maken met het wezen of de tradities of de kenmerken of de cultuur van onze Noord-Brabantse gilden en dienen daarom van onze gildedagen te verdwijnen. Immers op zo'n gildedag wordt den volke en elkaar getoond, wat schuttersgilden zijn, wat kenmerkend is voor schuttersgilden en dat zijn deze dansen beslist niet.

WEL DANSEN, MAAR NIET OP GILDEDAGEN?

In dit verband wordt wel eens gezegd, dat in dit of in dat schuttersgilde vroeger of zelfs altijd werd gedanst. En dan komen de voorbeelden. Het antwoord is, dat men bijna in alle schuttersgilden en bijna in alle tijden – als dit voor kerk en staat geoorloofd was – waarschijnlijk heeft gedanst en wel op feesten en andere bijzondere gelegenheden. Men danste dan de gezelschapsdansen van die tijd, zoals dat paste in elke andere vereniging van die tijd, voor zijn eigen plezier. Ook nu danst men op teer- en andere feesten de moderne gezelschapsdansen als de foxtrot, de tango, de wals, de jive en de cha-cha-cha op de bekende oorverdovende muziek, zoals dat op feesten van andere verenigingen ook gebeurt. Dat is niet iets kenmerkends van de schuttersgilden en dus demonstreren wij die dansen ook niet op gildedagen.

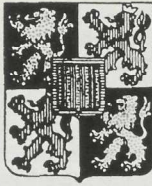
Ook wordt in dit verband het bedansen van de nieuwe koning of van de nieuwe gildebroeders genoemd, dat in sommige gilden naar oude traditie gebeurt. Dit zou wel iets kenmerkends van dat schuttersgilde zijn en het zou de moeite waard zijn te overwegen dit op een gildedag te demonstreren, indien althans zulks volgens de gewoonten van dat gilde toelaatbaar zou zijn. Maar een rechtvaardiging van de ons nu getoonde z.g. gildedansen kan het nimmer zijn.

Waarom zijn er dan gilden in ons Brabant, die willen „volksdansen”? Zoals eerder vermeld is dit nog steeds een middel om nieuwe leden te trekken en oude leden te houden; dat hadden de folkloristen en politieke groepen vijftig jaar geleden ook al ontdekt. Als in een schuttersgilde de aantrekkingskracht van de broederschap, het schieten, vendelen en trommen minder wordt, is het denkbaar dat men naar dit middel grijpt op dezelfde wijze als men in andere gilden kaart- en kienavonden organiseert. Maar laat men dan niet – evenmin als men dat met kaarten en kienen doet – **als gilde** met deze dansactiviteit naar buiten treden en laat men dan ook voorzichtig zijn met de keuze van zijn instructeurs, ook al zijn die „Staatlich geprüft” door een Belgisch Ministerie of door een Nederlandse Bond van Folkloristen. Zolang men dan in een gemakkelijke volksdanskleding of in het jeansuniform naar buiten optreedt, is er weinig tegenin te brengen, maar vooral **niet** in gildecostuum, ook al doet men dat wel in de Belgische Kempen.

VERANTWOORDELIJKHEID

Wij, de overgebleven schuttersgilden van Noord-Brabant, dragen de grote verantwoordelijkheid om de kenmerken van het schuttersgilde, zoals deze door onze voorgangers aan ons zijn doorgegeven, ongeschonden over te geven aan onze opvolgers. Laat ons dat indachtig blijven.

P.M.K.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Nieuwe Statuten.

Het Kringbestuur doet bij deze een dringend verzoek aan alle gilden om een afschrift van de vastgestelde statuten (copie van de notariële akte) toe te zenden aan de Kringsecretairs. Dit voor de archiefvorming.

Op aller medewerking wordt gerekend.

Inventarisatielijsten.

Meerdere gilden hebben nog niet voldaan aan het verzoek van de kringstudiecommissie om de hun toegezonden inventarisatielijsten ingevuld toe te zenden aan de Kringsecretaris.

Mag de Studiecommissie hierop de aandacht vestigen in de hoop de ontbrekende lijsten spoedig te mogen ontvangen? Bij voorbaat dank.

Nieuwe Koningen.

Gilde St. Willibrordus te Casteren: A. Teurling voor de 2e maal. Gilde St. Barbara te Oirschot: Jac. v.d. Ven. Gilde St. Willibrordus Alphen NB: J. Thomasen. Gilde St. Lambertus Vessem: P. Swaanen. Gilde St. Sebastiaan Tilburg; In het vorig nummer werd abusievelijk als nieuwe koning vermeld C. Berkers; dit moet zijn **C. Verberk** die op 16 sept. 1979 zich tot koning schoot hetgeen uitliep op een groot verbodderingsfeest.

Studie-Commissie

De studiecommissie heeft zich de laatste tijd bezig gehouden met het beschrijven van onze gilden. Daarbij is meer aandacht gewijd aan de oudere periode, en wel vooral om de waarden te behouden, welke bij vestiging of reglementering aan de gilden zijn toegekend.

Het is ons gebleken, dat met deze oude papieren en bescheiden bij de gilden geen moeilijkheden zijn. Zij worden in een of andere kluis bewaard. Maar daar staat tegenover, dat de stroom van papieren – vooral in de na-oorlogse jaren – zo breed is geworden, dat men wel haast kan spreken van een zee van papieren, waarmee men in vele gevallen geen weg weet om ze zodanig te bewaren, dat kan worden teruggegrepen op bepaalde onderwerpen.

In overleg met het Kringbestuur is de Studiecommissie gaarne bereid de gilden daarbij zoveel mogelijk behulpzaam te zijn.

Vooraf echter een paar algemene begrippen. Wat is een archief? Onder gilde-archief wordt verstaan het geheel van de bescheiden, ontvangen of opge maakt door de overheid van het gilde en naar hun aard bestemd onder die overheid te worden bewaard. Men denkt bij archieven te veel, dat alleen de overheid bestuurswerkzaamheden uitvoert. Ook particuliere verenigingen – dus ook gilden – doen dit. Ook hier ontstaan notulenboeken, brieven en rekeningen en wordt een archief gevormd. Vanaf het moment dat een of ander stuk is ontvangen of opge-

maakt en vastgesteld, behoort het tot het archief van het gilde. Elk gilde vormt zijn eigen archief, aangenomen natuurlijk, dat het zijn handelingen op schrift stelt.

Waarvoor worden archieven bewaard? In de eerste plaats vanwege hun waarde voor de eigen administratie, voor het bewijs van rechten en plichten en als een geheugensteun om later op terug te kunnen vallen.

In de tweede plaats vanwege hun waarde als bron voor historisch onderzoek. Het is echter moeilijk te bepalen, of een stuk blijvende waarde heeft voor de wetenschap. In het verleden is veel vernietigd of verloren gegaan, wat wij thans gaarne behouden zouden hebben. Het blijvend bewaren van alle archiefstukken is ook niet altijd mogelijk, daar men anders onder het papier bedolven zou worden. Om een paar voorbeelden te geven: De Nederlandse politie maakt jaarlijks processen verbaal op. Maakt men hier een stapel van, dan wordt die stapel meer dan 400 meter hoog. Bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen kwamen in 1973 per dag 6 à 7000 brieven en formulieren binnen.

Voor vernietiging gelden ook regels. Wij geloven niet, dat op het ogenblik het vernietigen van stukken voor onze gilden een probleem is. Zolang de administratie klein is, is de ordening geen probleem. Neemt het archief in omvang toe dan rijzen de problemen. Wil men oudere stukken nog eens raadplegen, dan moet men soms lang zoeken als er geen systeem van ordening is. Ook weet men niet meer, wat het archief bevat. Vooral als men niet vanaf het begin secretaris of lid van de overheid is geweest, maar telkens stukken van voorgangers heeft overgenomen.

Men zal moeten komen tot een of ander systeem van ordening. Maar welk systeem? Krijgt een gilde in de loop der jaren b.v. verschillende taken, dan gaat men zelf ook verschillende registers aanleggen op onderwerpen. Aanvankelijk zeer globaal en na ontwikkeling en uitbreiding der taken op gespecificeerde rubrieken.

Ook voor losse stukken is het praktisch geworden stukken, welke op eenzelfde onderwerp betrekking hebben, bij elkaar te houden. Er ontstaan dan notulenboeken, ledenboeken, doodboeken, eigendomsbewijzen enz.

Om een archief bruikbaar te maken, is ordening alleen niet voldoende. Er moet ook een inventaris zijn, waarin de inhoud van het archief is beschreven en waarin men de gezochte stukken kan vinden. Wij zouden dit willen vergelijken met een catalogus van een bibliotheek.

Bij overdracht van het archief door een secretaris werd vroeger en ook thans nog wel eens een inventaris opgemaakt. Deze inventarissen zijn van groot belang bij de ordening van een archief. Ordening en inventarisatie moeten uiteraard nauw samen gaan. De stukken, welke bij de ordening bij elkaar blijken te behoren, worden in één beschrijving samengevat en

van een nummer voorzien. Eerst nadat alle stukken zijn beschreven kan een inventarisatie in elkaar worden gezet. Op deze basis kan een archief groeien. Er zijn vele mogelijkheden tot bewaren de z.g. archiefstelsels. De studietoelichting is gaarne bereid U daarbij behulpzaam te zijn. Niet altijd zal de wijze van administratie gelijk zijn aan het stelsel van archiefvorming. Ook hieraan zal de nodige aandacht gevestigd moeten worden. Hoe een administratie aangelegd moet worden is niet reglementair te bepalen. Ieder gilde heeft een eigen inzicht, ofschoon algemene normen een goede richtlijn kunnen zijn. De komende wintermaanden lenen zich bij uitstek om door overheden eens na te gaan hoe een administratie kan worden opgezet en bijgehouden.

Zoals gezegd is de Studietoelichting onvoldoende op de hoogte van de wijze van administreren door onze gilden, zodat het op dit ogenblik niet mogelijk is richtlijnen te geven.

Met het Kringbestuur hoopt de Studietoelichting daardoor bij te mogen dragen in het belang van de gilden en van onze Kring.

Door zelf regels te gaan stellen aan de administratie van je eigen gilde, bewijst gij niet alleen Uzelf een groot gemak, maar maakt men het mogelijk de gilden daar te stellen, waar zij op dit ogenblik en op deze plaats rechtens hun instelling en culturele waarde behoren.

Inventarisatie van oude archieven en het voeren van een overzichtelijke en bruikbare administratie mogen voor de gilden een punt van overweging zijn. Uw Kringbestuur zal U daartoe alle mogelijke medewerking gaarne verlenen.

Namens de Studietoelichting:
A.J.M. Jacobs.

Gilde Sint Joris Diessen

Pausmis in Den Haag.

Op zondag 21 oktober is Gilde Sint Joris in vol ornaat naar Den Haag geweest om de Pausmis op te luisteren. 's Morgens om half acht zijn we vertrokken met de bus. Daar aangekomen werd eerst een kop koffie aangeboden om daarna vanaf het Steincollege zich naar de Sint-Jacobskerk te begeven, omdat dit de oudste parochie van Den Haag is. Deze dag wordt gehouden op zondag na de verjaardag van de Pauskroning. Kardinaal Karol Wojtyla werd op 16 oktober

1978 tot Paus gekroond en koos de naam van Johannes Paulus II. Aangekomen aan de kerk is ons Gilde met slaande trom en vliegend vaandel de kerk binnengegaan. Alle aanwezige genodigden gingen staan om ons Gilde gade te slaan. Dit was een zeer indrukwekkende gebeurtenis. Er waren plaatsen voor onze Gildebreders gereserveerd voor in de kerk. Kardinaal Willebrands celebreeerde deze heilige mis in concelebratie met de pronuntius, Mgr. Dr. Bruno Wüstenberg en alle Nederlandse bisschoppen met uitzondering van Mgr. Bluyssen van Den Bosch die verhinderd was in verband met de sluiting van de Pax Christi Voettocht. Kardinaal Willebrands schetste in zijn predikatie de Paus, onder meer als een pelgrim van het geloof, die geen waarheid ontwijkt. Hij verzag dat de rechten van de mens een hoofdthema gaan vormen van dit Pontificaat. Deze heilige mis werd onder andere bijgewoond door vertegenwoordigers van regering en parlement, het corps diplomatique en het internationale hof van justitie, alsmede Burgemeester Schols van Den Haag. Het parochiaal dames- en herenkorps „Cantemus Domino” voerde de missa Sint Johannes de Deo van Haydn uit met als solist mevr. Wil Braun-Grotenboer. Twaalf blazers onder leiding van Theo Haanen voerden na de heilige mis de Paus-hymne van Gounod uit. Na deze plechtigheid heeft ons Gilde zich opgesteld in twee rijen buiten de kerk om zodoende een erehaag te vormen voor de genodigden. Vervolgens zijn we in optocht naar het Steincollege gegaan om de nodige broodjes en koffie te gebruiken. Na de middag hebben we een bezoek gebracht aan de Nuntiatur. Daar werd de eed van trouw hernieuwd aan het geestelijk gezag door de Vaandrig. Deze werd in ontvangst genomen door de kardinaal en de Pro-Nuntius namens Z.H. de Paus. Vervolgens werd het woord gevoerd door onze burgemeester, die namens de gemeente Diessen aan de nuntius een legpenning aanbood als grote erkentelijkheid en ook om er een blijvende herinnering aan te hebben dat Gilde Sint Joris uit onze Gemeente daarbij aanwezig is geweest.

Tenslotte werd door onze vendeliers nog een vendelhulde gebracht aan de autoriteiten. Na deze hulde werd een dankwoord uitgesproken door de kardinaal, die zei ontzettend blij te zijn dat er ook dit jaar weer een Gilde bij aanwezig was, want telkenjare gaat er iets in mij om, als ik de woorden van de hoofdman hoor, van de eed van trouw aan het geestelijk gezag, dus aan de Paus. Blijf hieraan trouw en nogmaals bedankt en een goede reis naar Diessen, aldus de kardinaal. Hiermede was een einde gekomen aan de plechtigheid in Den Haag en zijn we weer met de bus naar Diessen vertrokken. Daar aangekomen werd een koffietafel aangeboden in ons Gildehuis. Een geweldige mooie dag geweest voor onze gildebroeders en zusters.

van links naar rechts: Kardinaal Willebrands, Mgr. Dr. Bruno Wüstenberg en Burgemeester Reinders die de legpenning van de Gemeente Diessen uitreikt en geheel rechts hoofdman J. Timmermans.

Sint-Mauritiusgilde Goirle

Op Zaterdag 24 November is onze Gildebroeder J.B. Mes in aanwezigheid van o.a. Mgr. J. Damen en Mgr. B. Wüstenberg geridderd in de Orde van het H. Graf. Vorige maand was onze gildebroeder geëerd met de hoge Pauselijke onderscheiding van ridder in de Orde van de H. Gregorius. Een grote eer voor hem maar ook voor ons Gildewezen. De heer Mes heeft zich vooral verdienstelijk gemaakt als voorzitter van de Christelijke Werkgevers in Z. Nederland. Het gilde van Sint Mauritius wenst hem hiermede van harte proficiat.

A.v.B.

Gilde St. Monulphus en Gondulphus te Knegsel.

Op 16 juli 1979 vierde het gilde een wel zeer bijzonder feest. Het feit werd herdacht dat de Heer P. Beerens zijn 60-jarig jubileum vierde als gildebroeder. Na de H. Mis werd aan de jubilaris een vendelgroot gebracht in de gildekamer van Café Pasmans. Uit de toespraak van hoofdmans H. van Boxem bleek dat hij ondanks zijn 60-jarig lidmaatschap nooit een bestuursfunctie bij het gilde heeft gehad. Maar dat hij vooral in de agrarische verenigingen deel heeft uitgemaakt van het bestuur en ondermeer medeoprichter is geweest van de Rabo-Bank. 's Middags kwamen nog verscheidene personen hem gelukwensen, ondermeer Burgemeester Spoormans en het Kringbestuur van het Kwartier van Oirschot. Hopelijk zal hem deze dag nog lang in het geheugen blijven.

De heer H. van Erve brengt namens het Kringbestuur de gelukwensen over aan de jubilaris.

In memoriam:

Gilde Sint Joris Tilburg.

Op 26 februari 1979 overleed oud-koning Laurentius Kolen op de leeftijd van 73 jaar.

Hij ging er trots op de koningstitel op 69-jarige leeftijd te veroveren en kon zijn tranen daarbij nauwelijks bedwingen. Zijn vader was viermaal koning en twee van zijn broers zijn ook koning geweest.

In 1945, na de bevrijding, werd hij gildebroeder. Plichtsbetrachting op de eerste plaats. Vier jaren maakte hij deel uit van de overheid als deken, steeds was hij in de doelen, als er geschoten werd. Op gildefeesten ontbrak hij nooit en op de kringdag te Hoogeloon werd hij tot koning der koningen geproclameerd. Het daaraan verbonden koningskruis droeg hij fier op de borst.

Zijn gildebroeders hebben hem te grave gelegd op het kerkhof te Enschoot. Het was de laatste wens van een gildebroeder, die trouw aan zijn opvattingen met zijn gildebroeders vooraan in het gilde stond.

Moge hij rusten in de vrede en vreugde van de verrezen Heer.

Gilde Sint Monulphus en Gondulphus Knegsel.

Op 25 mei is op 83-jarige leeftijd overleden Adrianus Keeris, oud-Hoofdmans van het gilde.

Op 29 mei is hij onder grote belangstelling met gilde-eer begraven. Hij was begiftigd met de ere-medaille van Oranje Nassau.

Gilde Sint Sebastiaan Diessen

Op 4 november is overleden onze Gildebroeder Frans Baars in de leeftijd van 85 jaar. Gedurende 30 jaar is hij Nar geweest van de Gilde. Op 8 november is hij met Gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Gilde Sint Joris Oirschot.

Op 2 oktober overleed geheel onverwacht op 64-jarige leeftijd gildebroeder Piet Bierkens.

Hij was 40 jaar lid van het Gilde en was van 1966 t/m 1974 resp. koningsdeken en hoofdmansdeken.

Gilde Sint Joris Diessen

Ten gevolge van een auto-ongeluk kwam op 14 September om het leven gildebroeder Jac Hems, op de leeftijd van 29 jaar.

Hij was reeds vijf jaar lid van ons gilde, en een zeer actief schutter en tevens lid van de schietcommissie. Mogen zijn zwaarbeproefde vrouw en kinderen de kracht ontvangen om dit voor hen grote verlies te dragen.

Wij verliezen in hem een grote gildebroeder en vriend. Dat bewees de grote belangstelling bij zijn begrafenis; met gilde-eer werd hij naar zijn laatste rustplaats gebracht. Moge hij rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Huldiging Leo van Exel te Soerendonk.

Zaterdag 22 september vond een grootse hulde aan Leo van Exel plaats ter gelegenheid van het feit, dat hij 25 jaar secretaris in de Overheid van zijn Sint Jansgilde Soerendonk en 25 jaar bestuurslid van de Kring Kempenland was.

Onder veel belangstelling begon alles met een plechtige Gildemis in de parochiekerk, waarin de Pastoor de verdiensten van het Sint-Jorisgilde in het algemeen en van de jubilaris in het bijzonder voor de parochiegemeenschap beschreef. Daarna volgde begunstigd door mooi nazomerweer een vendelhulde, die – zoals verwacht kon worden van het Sint Jansgilde – in één woord prachtig was.

Het gezelschap trok vervolgens naar het gildehuis „De Bout” voor een gezamenlijke bijeenkomst van het Sint-Jansgilde met de overheden uit Kring Kempenland en ver daarbuiten. Daar schetsten de hoofdmans van het Sint-Jansgilde de verdiensten van de jubilaris voor het gilde en voorzitter Kring Kempenland die voor de Kring, waarbij hij o.a. memoreerde, dat Leo van Exel in het Kringbestuur zo veel functies (waarvan 17 jaar die van vice-voorzitter) en

De jubilaris en zijn vrouw
Foto Fr. Martens, Deurne.

dubbelfuncties had vervuld, dat als die allemaal bij elkaar geteld konden worden, hij wel 38 jaar een bestuursfunctie had gehad. De burgemeester van Maarheeze memoreerde de verdiensten van de jubilaris voor de gemeente o.a. in de raad en in andere verenigingen.

Na een fantastisch aangeklede verzorging van de inwendige mens volgde de receptie, die druk bezocht werd zowel door vertegenwoordigers van gilden van heinde en ver als door die van de plaatselijke verenigingen.

Mevrouw van Exel deelde volop in de hulde als de gildezuster, die geheel achter haar echtgenoot stond in zijn gildebroeder-zijn en hem daarvoor zo vaak en zo veel uit de huiselijke kring had moeten missen.

Onnodig te melden, dat de jubilaris en Mevrouw van Exel vele geschenken en bloemen kregen aangeboden. De voorzitter Kring Kempenland reikte hem de Kringonderscheiding voor zijn vele verdiensten voor het Sint-Jansgilde uit; de kringonderscheiding voor zijn verdiensten in het Kringbestuur had hij al jaren geleden ontvangen.

Al met al was het een bijzonder geslaagde huldiging voor dit zeer bijzonder dubbeljubiläum.

PMK

Burgemeester Reuver Ere- deken van het Gilde St. Martinus Luyksgestel.

In de jaarvergadering van 2 november 1979 heeft het Sint-Martinusgilde Luyksgestel Burgemeester J.H.F. Reuver uitgeroepen tot zijn ere-deken.

De plechtige installatie vond plaats op zondag 11 november voor de parochiekerk na de jaarlijkse Gildemis en werd gevolgd door een vendelhulde.

Tijdens het gezellig samenzijn in het gildehuis na afloop van de plechtigheid dankte de nieuwe eredecken voor het in hem gestelde vertrouwen en bevestigde nogmaals zijn belofte een goede ere-deken voor het gilde te zullen zijn.

P.M.K.

Janus v.d. Vondervoort wint het Brabantkruis 1979

Het reeds voor de vijfde maal gehouden kruisboog-schietconcours om het zilveren brabantkruis, dat gehouden is op de zondagen 20 okt. 4, 11 en 18 november is gewonnen door JANUS v.d. VONDERVOORT van het Sint-Jorisgilde Oirschot.

180 Kruisboogschutters uit het Kwartier van Oirschot en Kring Kempenland alwaar de meeste kruisboogschietende gilden gevestigd zijn, waren daarvoor te gast bij het Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem achter de Gennepwatermolen alwaar het schietgebeuren plaatsvond. Er konden 4 series van 20 pijlen geschoten worden waarvan de 3 beste series meetelden voor de einduitslag. Overige uitslag was: res. Kamp. J. v. Laarhoven van Sint-Jorisgilde Reusel; 1ste pr. P. v.d. Ven van Sint-Willibrordusgilde Casteren; 2de pr. C. v.d. Ven Sint-Brigidagilde Netersel en de 3de pr. oud-brabantkruiswinnaar 1978 Fr. Appels van het Sint Sebastiaangilde Westelbeers. Naast deze schietwedstrijd was er de echte gildesfeer onder de gildebroeders te proeven die deze gebeurtenis tot een bijzonder fijne heeft gemaakt.

Kampioenschutter

Onder stralende weersomstandigheden is op zondag 30 september bij het **Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem** voor de 10de maal gestreden om het kampioenschutterschap. Oud-kampioenschutter 1978 Jo v. de Vorst en sinds 1977 ook koning van het gilde moest er zijn titel verdedigen. Er moesten 12 pijlen op toerbeurt schot voor schot worden geschoten resp. 6 op een 10 en 6 op een 8 cm doorsnee wip. Na het 12de schot stonden de gildebroeders Jan van Gennip en Theo Boelens bovenaan met geen missers.

Het was Jan van Gennip die zijn zenuwen het meest in bedwang kon houden, want bij de eerste kampronde moest Theo zich gewonnen geven. Het was voor Jan van Gennip de tweede maal dat hem het kampioenskrus werd omgehangen; in 1976 behaalde hij het voor de eerste maal. Theo Boelens prolongeerde zich; hij werd in 1978 ook reservekampioen. Verdere uitslag was 1ste prijs Pieter van der Putten, 2de Cor van Gent; 3de Frits Beelen; 4de Paul van der Putten; 5de Jan Tonneijk.

Koningszoon gedoopt.

Op zondag 14 oktober is Vincent v.d. Vorst, zoon van koning Jo van de Vorst en Lenie Boelens, in de kerk van de H. Josef te Veldhoven in het bijzijn van het **Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem** gedoopt. Voor deze plechtigheid welke voorzover bekend nog nooit in het gilde is voorgekomen waren vele familieleden, gildebroeders en belangstellenden aanwezig. Vincent was daarvoor ook in een speciaal daarvoor gemaakt gildeuniform gestoken hetgeen hem bijzonder origineel stond. Na de doopplechtigheid waarbij overigens vendelier Cor van Gent als peter optrad werd een korte vendelgroet gebracht. Het was voor het koningspaar een bijzondere gebeurtenis waarmede ze geweldig waren ingenomen. Laten we hopen dat Vincent op zal groeien als een goede gildebroeder die met evenveel enthousiasme en inzet als zijn vader de gildegeest verder zal uitdragen.

KRING MAASLAND. Te Nieuwkuijk heeft op vrijdagavond 16 november de algemene ledenvergadering van de kring plaats gehad. In ons volgende nummer zullen wij hiervan verslag doen. De aanstaande Kringdag zal zijn op ZONDAG 1 JUNI 1980 bij het Gilde **St. Ambrosius** van **HAARSTEEG**.

ESCH. Bij het Sint-Willibrordusgilde is op 2 maart de gouden gildebroeder Willem Konings overleden (68)

Foto: van rechts naar links:
Peter Cor van Gent, Koning Jo v.d. Vorst, Koningin Lenie v.d. Vorst, Pastoor, en Meter B. v.d. Vorst.

In memoriam Jean Kuypers

In de vroege ochtend van 4 oktober 1979 overleed op de leeftijd van 83 jaar en eigenlijk nog onverwacht Jan Baptist Kuypers, ere-deken van het Gilde St. Martinus Luyksgestel.

In 1940 meldde hij zich als gildebroeder aan, maar in de oorlogsjaren sluimerde het gilde. Sinds 1945 is hij een der actiefste gildebroeders geweest, die bij elke gildegelegenheid present was. In 1952 schoot hij zich koning van het gilde en sinds 1958 was hij het, die de gildeverslagen maakte, eerst gewoon als secretaris, na 1964 als gekozen eerstedeken, tot hij in 1971 deze functie op 75-jarige leeftijd neerlegde. Ook daarna was hij voor het gilde de vraagbaak in moeilijke gevallen, zodat in 1976 toen hij 80 jaar werd, de gildebroeders hem uitriepen tot ere-deken. Hij was in ons dorp een geziene en markante persoonlijkheid, die in kerk en verenigingsleven veel deed voor de gemeenschap; hiervoor werd hij begiftigd met de ere-medaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Op 6 oktober werd hij onder bijzonder grote belangstelling door de gildebroeders met gilde-eer ten grave gedragen. Zijn koningsschild en zijn gildeverslagen zullen hem ten eeuwigden dage in dankbare herinnering blijven houden.

PMK

Nieuws uit Maasland

en op 5 juni overleed Frans Konings (66); hij was 48 jaar lid. Beide gebroeders Konings stammen uit een echt oud Esch gildogeslacht en hebben heel hun leven de tradities van het gilde in de Essche gemeenschap hoog weten te houden. Zij hebben als gewerschutters hun gilde bijzonder weten te verdedigen. Het gildebestuur is hen dankbaar en heeft hen op de laatste tocht vergezeld en vendelend afscheid genomen.

DINTHER. In de maand augustus trad de koning van **St. Barbara** in het huwelijk met Mej. Agnes van Rijswijk uit HAPERT. Het hele gilde heeft die dag vrijgemaakt om gezamenlijk hem en zijn echtgenote

naar Hapert te vergezellen en daar het feest mee te maken. Het werd dan ook een Brabants-Kempisch feest waaraan menig gildebroeder nog zal terugdenken.

OISTERWIJK-ARNHEM. Het Gilde **St. Sebastiaan van Oisterwijk** heeft de vererende opdracht gekregen met het gilde van **St. Gangulphus van Huissen** (Gld) in het Nederlands Openlucht-Museum „De Waterberg” te Arnhem op te treden op 16 september. In dit centrum van de Nederlandse volkskunde waar de bezoekers een beeld wordt gegeven van de geschiedenis van het dagelijkse leven van Nederland pasten de gilden op die zondag bijzonder goed en zij hebben zich dan ook danig van hun taak in het Volksleven gekweten. Beide gilden hebben daar om de koningstitel geschoten, **St. Gangulphus** (van 1411) met de kruisboog en **St. Sebastiaan** met de handboog. De opening met het eerste schot werd verricht door niemand minder dan de Burgemeester – de Heer Funk – van Oisterwijk. Na een spannende strijd is het de koning van Oisterwijk, de heer Bert van Straalen, gelukt ook daar de Koning van de Waterberg te worden. (De Waterberg heet het landgoed waar het Museum ligt). Het zilveren koningsschild en de overige prijzen werden uitgereikt door de Burgemeester van Huissen, de heer Wiggen. Hij gaf in zijn slotwoord de nodige aandacht aan het Brabantse en Gelderse gildewezen, juist op deze centrale plaats van Nederlandse Volkscultuur. Eerste werd met Kruisboog: Th. Gerritsen O; 2 B. Stegeman H; 3 S. Tonk O; voor de handboog: 1 P. Albrechts, 2 Dré Schilders en 3 Fr. de Bakker, allen Oisterwijk.

ROSMALEN. Op de avond van 18 september, gehouden door de VVD-vrouwen van Rosmalen, heeft de heer W. v.d. Wijgert een lezing gehouden over het ontstaan, de betekenis en de cultureelhistorische waarde van het gildewezen. Deze lezing werd toegelicht met vele dia's en vendelier Mark Sigmans vertoonde het vendelen dat zeer in de smaak is gevallen. Mark is een leerling van Willy; hij is 14 jaar en werd in Peer bij het Europees koningsschieten nr. één bij het vendelen. Het vendelgebied werd uitgelegd en alle vendelslagen daarbij verricht, waardoor veel begrip voor deze handeling is gekomen. Na afloop konden de aanwezigen kennismaken met het attribuut van de vendelier en zien hoe inspannend

dat vendelzwaaien is.

De Heer Van Helvoirt van het **Sint-Catharina en Sint Jorisgilde** van Rosmalen was hierbij ook aanwezig en kon met trots de aanwezigen het oudste schild van 1563 tonen, waarbij hij een en ander vertelde.

HEESWIJK. KONINKLIJK BEZOEK. Ja, het was H.M. Koningin JULIANA zelf in levenden lijve die tijdens een receptie, welke was gehouden b.g.v. de 80ste verjaardag van Baronesse van den Bogaerde van Terbrugge-van Heeckeren van Kell, op het kasteel incognito arriveerde. Vele gasten mochten hiervan getuigen zijn. Persoonlijk kwam H.M. haar gelukwensen aanbieden aan de jarige.

Honderden deden dat evenzo en konden tevens het kasteel bekijken; het was er „open house”. Vanzelfsprekend waren de Gildebroeders van **Dinther – Heeswijk** aanwezig om H.M. de Koningin en de Baronesse te begroeten en tevens om de gildewacht te betrekken aan de Kasteelpoort en kamers van het kasteel.

Onder de aanwezigen waren de gildebroeders E. Gerrits, Dr. Luijckx, en J. v.d. Bosch als bestuurders van „De Hoge Schuts” en Kring.

Tijdens de receptie werd een serenade gebracht door de Kon. Fanfare en een vendelhulde volgde door de beide gilden.

Ontroerd dankte de Baronesse voor het medeleven op deze dag. Ook H.M. de Koningin mocht een vendelgroet in ontvangst nemen, waarna de gildebroeders haar persoonlijk de hand konden drukken en een praatje konden maken. Het was een geweldige belevenis;

W.v.d.W.

MAREN. Het gilde van **St. Lambertus** deed mede dat hun hooggeachte Hoofdman Niek van Oorschot op 12 september is overleden. Hij was 60 jaar lid van het gilde, waarvan 42 jaar Hoofdman. „In het gildebestuur is een plaats opengevallen welke moeilijk zal zijn te vullen” zo schrijft de secretaris. Maar Maren kennende zal hiervoor een goede oplossing zijn te vinden. In elk geval was Niek een persoonlijkheid die het gilde vormde.

VLIJMEN. Op zondag 16 september werd het schietseizoen van de Langstraatse Schutters afgesloten. Het concours was een van de enerverendste van de laatste jaren. Het A-Korps van St. Jan te Kaatsheuvel werd eerste: oppermachtig kwam het uit de wedstrijd te voorschijn. St. Catharina van Vlijmen – de kampioen van vorig jaar – achter zich latend, in de strijd opgelegd geweer.

In Vrije hand schieten werd ook St. Jan Kaatsheuvel kampioen, 2de werd St. Joris Nieuwkuijk en 3 De Zwaan van Genderen. Persoonlijk kampioen werd W. Sprangers, K. Koning werd eveneens uit Kaatsheuvel P. Verschure. Bestuursprijs was voor F. Elshout en de poedelprijs ging naar J. v. Bokhoorn uit Herpt. In de B en C-klassen waren het de corpsen van De Zwaan en O.L. Vrouwegilde van Vlijmen. In A-klas St. Jan Kaatsheuvel. Persoonlijk werd 1 P. v. Balkom, 2 J. Verschure en 3 T. v. Geel.

KAATSHEUVEL. Het Sint-Jansgilde sloot zijn seizoen op 21 oktober. Bij het onderdeel opgelegd was Peter van Balkom de koningsschutter met een 100% score.

Vrije hand geweer was nr. 1 T. van Geel. Bij de dames ging de eerste prijs naar Mevr. Dapper. Winnaar onderlinge competitie werd Peter Verschure. 2 werd T. van Geel en 3 J. Verschure. Vrije hand: 1 Fr. Elshout 2 J. Verschure en 3 J. van Riel.

DRUNEN. „De onderlinge vier” schietwedstrijd werd voor de tweede keer gewonnen door **Onze Lieve Vrouwe Schuts** van Elshout.

Frie Klerkx kreeg het koningskruis op 2 sept. Personeel eerste werd H. v.d. Stelt van De Zwaan uit Genderen. Uitslag zestallen: 1 O.L. Vr. Schuts Elshout, 2 idem, 3 St. Hubertus Drunen, 4 en 5 idem, 6 De Zwaan, 7 St. Crispijn Besoijen. Personeel 2de werd L. Muskens en 3 K. Blankers beiden Elshout.

LOONOP ZAND. Het onderling concours tussen **St. Ambrosius, St. Sebastiaan van Oisterwijk** en **St. Antonius en Sebastiaan van Haaren** met de handboog op de Wip op 9 september werd een overwinning voor Oisterwijk; het won daarmede de Wisselbeker. Tweede werd Loonopzand en 3de Haaren. Personeel JEUGD Wip: 1 Fr. Basters L.O. Zand, Personeel Dames: 1 Mevr. Bink-v. Zundert L.O. Zand, Personeel sen.: 1. H. Basters, 2 Th. Schoenmakers, beiden L.O.Z.

Het Sint-Ambrosiusgilde heeft op 26 september zijn Statuten bekrachtigd; notarieel laten verlijden en in het Verenigingsregister laten inschrijven.

Op de Teerdag van dit gilde is gildebroeder Th. Schoenmakers als deken geballoteerd en onder de koffietafel werd de film van het laatste koningschieten (26 mei) getoond, welke met nodige tussenteksten een echt koningsschieten is geworden, waarin alle facetten van het koningsschieten zijn opgenomen. Op de avond werd de tekst van „het verganzen” – het in het gilde opnemen van nieuwe leden – uitgedeeld en met de muziek op de gebruikelijke wijze gedaan. In verband met de artikelen over het Verganzen en dansen in de gilden verwijzen wij naar „De Gildetrom” Nr. 2 en 3 van dit jaar, waarin verteld wordt over dit gebruik in het Gilde.

De tekst laten wij hieronder volgen; de melodie is reeds eerder gepubliceerd; het dansen met de passen vermelden we ook. Het is de Twentse Haakseberger met een kleine variatie; de tekst is van secretaris Jan Toorians en de melodie is een arrangement van Tinus Ijpelaar:

VERGANZEN bij het Gilde St. AMBROSIOUS –1784
LOON OP ZAND.

Langzaam

1A

Ook gij wordt nu een lid
van 't Gild Ambrosius, O Ja, Ja zo.
Voor jou is 't-nu een eer
gemeld, geballoteer' O Ja, Ja zo.

2A

Zo is het wel heel goed
dat gij ons hebt ontmoet, O Ja, Ja zo.
In 't-Gild doe met ons mee
dan zijt gij best tevree, O Ja, Ja zo.

3A

Weest trouw en vriendelijk
bij broederlijk geluk, O Ja, Ja zo.
Eenvoud en volgzaamheid
is juist ons groot beleid, O Ja, Ja zo.

4A

Ja gij zijt nu een pand
van 't gild van Loon op Zand, O Ja, Ja zo
Gans bij ons te zaam
in Sint Ambro'sjus naam, O Ja, Ja zo.

Refrein:

Opgewekt

Fie de ra la, Fie de ra;
Fie de ra ra-a, la la la;
Fie de ra la, la la la;
Fie de ra la-a, O Ja zo!

De uitvoering van het dansen:

- A. De paren in een kring, binnenhand vasthoudend; wandelen. Binnenhand achteruit en vooruit zwaaiende. Mannen aan binnen-, vrouwen aan buitenkant. Bij 'O ja': partners maken diepe buiging naar elkaar toe en direct omdraaien en bij 'Ja zo': weer diepe buiging van elkaar af. Zij raken hierbij elkaars rug. Twee maal herhalen.
- B. De paren gaan in HOPPAS achter elkaar. Kan ook gearmd zijn of de handen kunnen op de schouders van de voorganger(ster) rusten. ook kan deze hoppas hand in hand zijn.
- Bij: **O Ja** en **Ja zo** wordt met de rechterwijsvinger een waarschuwende bevestiging gemaakt.

Zo reeds eerder geschreven, was er nooit een tekst, doch nu is de tekst aan het gilde, aan het balloteren en in het gezelschap opnemen gecompleteerd en actueel geworden naar oude traditie.

LOON OP ZAND - Bij het gilde **St. Ambrosius** sloot het schietseizoen met de handboog af met als kampioen senioren en koning der schutters op doel André Kemmeren. Aanmoedigingsprijs was voor mej. A. Broeders. Eerste voor Jeugd was M.J. Peijnenburg; op wip senioren H. Basters en voor Junioren Rob van Meetelen. Op 21 oktober was Oisterwijk in Loonopzand om de wisselbeker-Doel te verdedigen. Doch dit keer ging de „Verheijen”-beker naar Loon op Zand met 12,4 ptn verschil. Schutters hoogste serie werd Bert van Straalen en in de ringen met de 10-nen werd A. Kemmeren L.O.Z. de winnaar.

LOON OP ZAND. Gilde **St. Hubertus** had op 8 september een nieuwe koning en wel gildebroeder Bert van Gorkum. De Hoofdman Dhr. Jan v.d. Hoven

kon de eerste drie bevrijdingsschoten lossen op de bomen in De Finatiën. Bij het 205de schot werd Bert de koning.

Hij waste zijn handen en hem werd het koningszilver voor zes jaren omgehangen. De Horlogeprijs was voor Ad Vermeer en de wekker voor J. Bouwens. De prijsverschieting was: 1 Jos Bink, 2 M. Pijnenburg 3 Jos Bruurmijn.

Het gilde St. Ambrosius was met een deputatie aanwezig.

- Een ander maar minder goed bericht is dat bij dit gilde twee gildebroeders onlangs zijn overleden n.l. Willem van Dielen 25 jaar lid en schutter (65) en oud-koning Jan Snoeren. Hij was dat in 1954; hij was 30 jaar lid van het gilde. In beide personen verliest het gilde goede gildebroeders, die veel daarvoor hebben gedaan.

DRUNEN - De parochie van St. Lambertus van Drunen vierde op 1 september haar 25-jarig bestaan van de herbouwde kerk; de eerste kerk was met de oorlog vernield. Het werd een grandioos parochiefeest waaraan ook het gilde **St. Hubertus** zijn medewerking heeft verleend. Celebrant was Vicaris L. Rooijackers, die de bouwpastoor was van de nieuwe kerk. Het gilde was in de H. Mis aanwezig alsook op de kerkelijke tentoonstelling welke bij deze gelegenheid was ingericht. Na de Mis werd de vendelgroet gebracht aan Drunen's kerkelijke overheid. Ook 's avonds nog trad het gilde op.

ELSHOUT - De teerdag van de **Onze Lieve Vrouwe Schuts** op 22 september was dit jaar een bijzondere dag want Ere-Kapitein Ad. Veltman en Gildebroeder Bertus Verhoeven waren toen 40 jaar lid van de „Schuts”. Met een H. Mis begonnen en een koffietafel daarna ging men schieten. Winnaar van de dag werd Gerard Moonen. De H. Mis werd opgedragen door pastoor Van Osch.

De jubilarissen waren thuis met hun familieleden afgehaald. Op het kerkplein vendelgroet aan pastoor en jubilarissen. Op de receptie werden beide hartelijk gelukgewenst door Beschermheer Burgemeester, Mr. Stieger, in een gloedvolle rede. Hij zei: dat zij er toe bijgedragen hebben dat het gilde is uitgegroeid en dat een deel der oude gebruiken in ere is hersteld; zij hebben er voor gezorgd dat het gilde een goede plaats in Elshout en kring Maasland heeft gekregen.

Namens de Kring Maasland sprak Dhr. Jan Toorians, die de beide personen van nabij kende en de verrichtingen van de Schuts steeds heeft gevolgd, lovende woorden voor beiden en het gilde. Hij kon aan Hr. Veldman de Zilveren medaille met vuurslag en lint en aan Hr. Verhoeven de zilveren medaille met lint van Maasland overhandigen welke door de beide echtgenoten van de jubilarissen werden opgespeld. 's Avonds spelde hoofdman Jos Klerks de beide heren nog een gouden speld van het gilde op. De zilveren jubilarissen van die dag kregen een asbak met inscriptie.

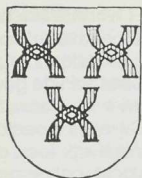
In zijn dankwoord bood de heer Veltman een zilveren kandelaar aan, waarin de gehele opstelling van het gilde was gegraveerd, ter versiering van het Maria-altaar in de kerk. Voor Oud-Hoofdman Clerks en oud-kapitein F. v.d. Wiel had hij twee gildeattributen. Jubilaris Verhoeven bood twee hellebaarden aan. De zilveren jubilarissen tezamen gaven een gildetrom ter versterking van het corps tambours. Alles bijeen een bijzondere statiedag.

BESOIJEN - KONINKLIJK ZILVER werd in Besoijen bij het gilde van St. Crispijn en Crispinianus uitgereikt door Burgemeester en gildebeschermheer, Drs. van Casteren, op 29 oktober aan de gouden jubilarissen: Oud-Hoofdman Wim de Louw Sr en secretaris Nico van Dongen. Dit alles speelde zich af op het gemeentehuis van Waalwijk toen de burgemeester een vendelhulde mocht ontvangen naar traditioneel gebruik op de statiedag „Blauwe maandag”, of „verloren Maandag”. De burgemeester had veel lof voor het werk van deze 50-jarige leden van het gilde, en hoopte dat zij nog veel voor het Besoijense gilde zullen mogen doen. Wim ijverde bijzonder voor oude tradities in het deel Besoijen van gemeente Waalwijk en zette alles op alles om de gildefeesten die dat gilde organiseerde goed te doen verlopen. Het gevolg was dat het gilde prachtig werd gecostumeerd (militaire dracht van 1838 - ontstaan van het Gilde), Wim is jarenlang Hoofdman geweest 18 j. en Koning. Tijdens zijn koningschap moest hij het hoofdmanschap aan een ander overlaten (gildewet). In 1972 werd hij ere-hoofdman. Nico van Dongen was 12 jaar koning en heeft diverse gildedefuncties gehad; is momenteel secretaris en houdt de band met schutters en gildebroeders stevig in handen. Hij is de populairste gildebroeder van Crispijn. Uit het dankwoord van beide heren op het gemeentehuis bleek: Wat goed is moet goed blijven! Hieraan behoefde echt niets te worden toegevoegd. 's Avonds was de burgemeester op de feestavond aanwezig alsook het bestuur van Kring Maasland, dat de jubilarissen en het gilde hartelijk geluk kwam wensen met het jubileum van deze harde werkers in St. Crispijn.

HELVOIRT. Weinig nieuws komt er van de beide gilden van Helvoirt. Laten we hopen: geen nieuws, goed nieuws. En ja, het was een goed geluid bij het gilde van **St. Joris**. Hier werd de Hoofdman A. Berkelmans in de bloemetjes gezet. Een der stille werkers. Op 11 juli heeft hij i.v.m. zijn gouden gildebroederschap en zijn vele verdiensten voor het gilde de Zilveren medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau verkregen; Antoon is ook tweemaal koning van zijn gilde geweest en is 11 jaar Hoofdman. Het gilde heeft dit feit hartelijk gevierd in het bijzijn van de hele familie Berkelmans. Ook namens de kring onze gelukwensen.

LOONOPZAND, 17 november 1979.

Jan Toorians
deken-schrijver
KRING MAASLAND.

Nieuws uit Deelland

Gilde van Sint Antonius Beek en Donk

Met de ingebruikname van de nieuwe schutsboom bij kasteel Eyckenlust, op kermismaandag 10 september, is de „gruun schut” weer volledig geïnstalleerd.

Nadat het eertijds zo bekende Sint-Antoniusgilde uit Beek en Donk bijna 10 jaar „in ruste” was geweest, werd het tijdens de carnavalsoptocht 1978 weer nieuw leven ingeblazen.

Marinus van Horik, die vroeger in zijn geboortedorp Lierop nauwe banden met het gilde had, wekte in deze carnavalsoptocht, gekleed in een oud gildepak, slaande op de oude gildetrom uit 1789 van de Beekse schut, degenen op, die het gilde een warm hart toedroegen, zich weer beschikbaar te stellen. Gildebroeder Cees de Bekker van het Leonardusgilde op de Donk, de „rooi schut”, organiseerde begin april 1978 een bijeenkomst in het oud-raadhuis waar belangstellenden werden uitgenodigd en zo ontwaakte de Beekse schut.

Bij een 20-tal personen, waaronder verschillende oud-gildebroeders, was het enthousiasme gewekt. Veel moest er worden gedaan om de zaak weer tot nieuw leven te brengen. Een goed gildehuis was vlot gevonden in café Frans Janssen aan het Heuvelplein. Er werd een nieuw bestuur gekozen. Jonker Jan de Jong van Beek en Donk aanvaardde het beschermheerschap en werd tevens voorzitter. Tonnie van Hout nam het sekretariaat op zich. Kort daarna werd dit overgedragen aan ondergetekende. Tonnie bleef in het bestuur. Harrie Vermeulen ging de financiën beheren. Chris Verhoeven werd als vertegenwoordiger van de vendeliers hier nog aan toegevoegd. Gelukkig waren er nog wat attributen w.o. 3 vesten met prachtig gildezilver, een schoon vaan en een fraaie trom uit 1789. De meeste andere zaken, voorzover ze er nog waren, waren versleten, moesten opnieuw worden aangeschaft of worden vervangen. Nieuwe gildepakken en hoeden, vendels en stokken enz.

Zeven kersverse vendeliers begonnen, onder leiding van een oudere ervaren vendelier, Harrie van den Bergh, de edele kunst van het vendelzwaaien te beoefenen.

De voorzitter schonk twee nieuwe geweren. Gildebroeder Frans Janssen betaalde de stof voor nieuwe vendels. Een bevriende vrouwelijke relatie maakte hiervan belangeloos keurige vlaggen en zo kwamen we met spontane hulp van vele kanten weer goed in onze spullen zitten.

Maandelijks werd vergaderd, veel gepraat en georganiseerd. Contributie werd vastgesteld. Een aantal steunende leden aangeworven, enkele loterijen gehouden en zo kreeg de schut een gezonde financiële basis.

Er vormde zich een goed team van gildebroeders die met veel liefde en plezier bereid waren de gildetradities en broederschapsidealen gestalte te geven.

Met de schenking van een prachtige nieuwe gildetrom door de heer Th. Lammers en het inschieten van een nieuwe schutsboom is de zaak thans weer een heel stuk compleet.

Wij zijn bijzonder verheugd dat alles zo voorspoedig is mogen verlopen en danken ieder die hieraan heeft bijgedragen.

Graag vertrouwen wij, dat ons gilde de rijke traditie weer tot in lengte van jaren zal kunnen voortzetten tot genoegen van zijn leden en tot opluistering van het Beek en Donkse gemeenschapsleven.

Beek en Donk, 30 september 1979.

Quirien van Roessel, sekretaris.

In memoriam

Gilde St. Antonius en St. Sebastiaan Gemert

Zondag 2 september overleed Piet van Hout, gildebroeder, op 67-jarige leeftijd. Piet van Hout werd in 1933 tot deken gekozen. Hoewel hij volgens de traditie moest terugtreden uit de groep wegens zijn huwelijk, bleef hij altijd veel belangstelling houden. Toen later de leer wat versoepelde was hij een van de eersten, die terugkeerde en sindsdien weer deel van de groep uitmaakte. Hij was bezorgd voor het gilde, verzorgde de attributen, zeer speciaal naar en van gildefeesten.

Piet was een vrolijk lid, altijd bereid om met woord en muziek de stemming te verbeteren.

Op 5 september werd hij begraven vanuit de prachtige Sint-Janskerk in Gemert.

Begunstigers van „de Gildetrom”

Aannemersbedrijf
HURKMANS EN ZONEN N.V.

Kromvenweg 21-23, Lierop — Tel. 04926-234

Pijpleidingen - Grondwerken -
Wegenbouw - Cultuurwerken.

A. COPPELMANS

F. v. d. Heijdenstr. 14, Netersel Tel. 04978-375

Uw adres voor het uitbroeden van
fazanten en sierkippen.

PIET ABRAHAMS

Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek Tel. 04255-1219

Uw adres voor:
bierborstel - hooi en stro.

**CAFE „LANGERIJT”
A. KERSTEN**

Lourdesstraat 5, (tegenover Aa-Be fabrieken
Tilburg Tel. 013-422418

Het Café waar gildebroeders elkaar ontmoeten.

BAVARIA B.V.

B. v. d. Heuvelstr. 35, Lieshout Tel. 04992-1123

Bavaria Bier en 3-Es Drinks

Drukkerij

HARRY BEK EN ZOON B.V.

Kennedylaan 16, 5466 AA Veghel
Tel. 04130 - 66971

Boek- en offset drukkerij

BRABANTS

AANNEMINGSBEDRIJF B.V.

Hoogeloon Tel. 04978-316

Wegenbouw

EDELSMID ANDRIESSEN

Steenweg 18, 5707 CG Helmond
Tel. 04929 - 36810

Handvervaardiging van gilde zilver,
restauratie, sportprijzen.

Café - Restaurant
„BOSCHLUST”

Tilburgseweg 193, Goirle Tel. 013-423095

Bekend om zijn vis- en vleesspecialiteiten.
Uw adres voor bruiloften en partijen.

HEIKANTSE GARENBOETIEK

Eigenaar: A. v. d. Put
Offenbachstraat 165 (achter 't Wit Paardje)
Tilburg Tel. 013-551082

Heikantse Garenboetiek voor uw
brei- en knoopgarens

CALIS MODE

Julianastraat 33, 5087 BA Diessen
Tel. 04254- - 773

Specialist in alle hoofdbedekkingen
en gildeveren.

HUNTER

Sportkledingbedrijven B.V.

B. v. d. Klokkenlaan 63a, Waalwijk 04160-35131

Dames- Tiener- en Kinderjassen.

Café-Restaurant
„BOERKE MUTSAERS”
In 't Zand

Vijverlaan 2, Tilburg Tel. 013-670693

Zalen beschikbaar voor bruiloften en partijen.
Aanlegplaats voor touringcar.

C. VAN IERSEL

Besterdring 44, Tilburg Tel. 013-43186

Voor exclusieve schilderstukken en
reproducties, alsmede voor al uw lijsten,
kunsthandel en lijstenspecialist.

Edelsmederij

NOL COOPMANS

Mirabelweg 98, Eindhoven — Tel. 040-418586

Handvervaardigde gildeschilden - gedreven,
gegoten en gegraveerd

SPOORDONKS HANDELSHUIS

GEBR. VAN OVERDIJK

Spoordonkseweg 90, 5688 TG Oirschot
Tel. 04997 - 2944

Komplete interieurverzorgers.

A. NAAIJKENS

Zaal Concordia

Gelderstraat 20, Hilvarenbeek Tel. 04255-1359

Uw adres voor een echte
Brabantse koffietafel.

GREET EN HARRY SWINKELS

Besterdring 71, Tilburg Tel. 013-422743

Steek uw licht eens op in
Café-BAR „De Lantere”

H. EN C. PULLENS B.V.

1e Zeine 39, 5144 AJ Waalwijk
Tel. 04160 - 33064 - 33697

Container en Transportbedrijf.
Aannemers van Grondwerken.

J. A. M. TUERLINGS

Gasstraat 19, Tilburg Tel. 013-426622

Kolen - Olie - Benzine - Smeerolie

RABOBANK

VOOR GELD & GOEDE RAAD

Wed. Joh. Verhulst en Zonen B.V.

Elzenweg 1, Waalwijk Tel. 04160-34911

Lucht- en warmtetechniek

MEVR. ROELOFS

Roerdomphof 6, Geldrop — Tel. 040-866102

Vervaardigen en reparatie van vaandels,
vlaggen, vendels enz.

VOLLENHOVEN

Tilburg, Beek en Donk, Wanssum, 013-681926

groot-olie — alle aardolieprodukten

FLIP ROKSNOER

VLEESCHACKS

Mascheistraat 13, Tilburg — Tel. 013-550933

Sateh-Shaslick-Gehaktballetjes in Saté-saus
Flip burger-stick

FA. M. WATERS

Stationsstraat 18, Geldrop — Tel. 040 - 862372

Reeds ruim 45 jaar is dit uw speciaal adres
voor al uw Gildeattributen,
zoals vaandels, vendels, costuums enz.

J. M. SPANINKS

C. Schuijtsstraat 29, Eindhoven, tel. 040-511800

Wij verzorgen alle evenementen
met Patates Frites, Vis, IJs.

DE HARRIE BAR

Kerkstraat 22, Loon Op Zand - Tel. 04166-2456

Zaal beschikbaar voor vergaderingen
en feestjes.